

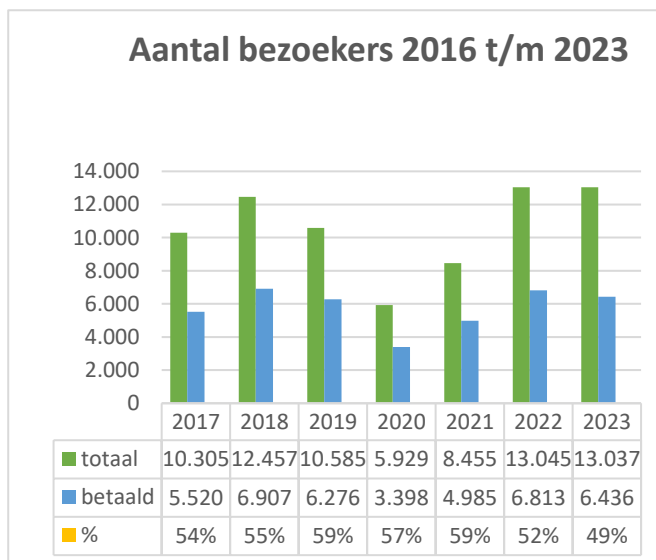
Terugblik op 2023

door Johan van Oosterhout

De zorg voor continuïteit van de stichting met het oog op de instandhouding en verdere ontwikkeling van de tuin is de kernopdracht van stichting Arboretum Oudenbosch. Alleen een stevige club enthousiaste vrijwilligers kan in die opdracht slagen. Terugblikkend op 2023 is het weer gelukt om de tuin en organisatie goed op orde te houden en dadelijk met energie en de blik op de toekomst het nieuwe jaar in te gaan. Kijkend naar de meest relevante cijfers en ontwikkelingen van het afgelopen jaar mogen we die conclusie wel trekken. De daarbij uit eigen archief geselecteerde foto's geven een beeld van het werk dat hiervoor is verzet.

Arboretum in trek

Laten we maar meteen beginnen met mooie resultaten. Onze baliemedewerkers ontvingen in 2023 13.037 bezoekers. Op 8 na evenveel als 2022. De belangstelling voor rondleidingen (46) en fotoshoots (27) was wat minder dan vorig jaar, toen maakten we een inhaalslag na de coronatijd. Het aantal begunstigers groeit gestaag (989) en nadert de duizend. Alles wijst op een groeiende belangstelling voor de tuin!

Bijzonder podium

Het bezoek aan de tuin wordt zeker gestimuleerd door de evenementen die hier een bijzonder podium vinden. Traditiegetrouw waren daar de Plantenbeurs op de eerste zondag in mei, de beide kindermiddagen in de zomer- en herfstvakantie, de goed bezochte zondagochtend in het kader van Bezinnen in 'Groen en de gratis openstelling vanwege Monumentenweekend. Nieuw in de tuin is de Kleine Mensjes Route, een uitbreiding van de bestaande route in het centrum, die zeker voor extra bezoekers zorgde.

De tuin werd ook opgezocht door enkele verenigingen en instellingen. Op verzoek van de jubilerende atletiekvereniging AVO werd op zaterdag 3 juni de tuin onderdeel van de Urban Trial. Honderden deelnemers kregen zo een glimp van de tuin mee. Op initiatief van het Wit-Gele Kruis zijn nu haast wekelijks op dinsdagmiddag een vijftwintigtal senioren actief aan de wandel in de tuin. De Bossche Maten vonden voor hun Shantyfestival een podium in de Lourdesgrot. Helaas viel dit festijn letterlijk in het water. Ellen Kok en Jenneke Bettink organiseerden weer de 'wandeling na verlies'. De Protestantse Kerk had op zondagochtend 10 september een kerkdienst in de tuin.

Naast dit alles telden we ruim twintig exposities in de Theekoepel en het Entreegebouw, een uitgebreide expositie met Ikebana kunst in de tuin, vier muziekkuitvoeringen in de Lourdesgrot en voor het eerst een optreden van een dansgroep.

Collectie op orde

De nieuw ontworpen database voor de collectie blijkt een solide basis voor het collectiebeleid. Op dit moment zijn daarin 2745 bomen en planten (accessies) geregistreerd die 1786 cultivars

vertegenwoordigen afkomstig van 157 botanische families en 557 geslachten. De nieuwe database lepelst deze cijfers gemakkelijk op en levert ook de prints voor de boombordjes. Tot nu toe zijn 1513 nieuwe boombordjes geplaatst, we zijn dus over de helft. Dat was al een hele klus die vele uurtjes kostte en waar we terecht veel complimenten voor oogstten bij onze bezoekers.

Mede omdat we de collectie op orde hebben én omdat de Aesculus verzameling haast compleet is, we hebben 123 accessies die bij elkaar 60 soorten vertegenwoordigen, is deze collectie aangemeld bij de Stichting Nationale Plantencollectie. Eind mei heeft een afvaardiging van de SNP de tuin gevisiteerd en is de collectie gekeurd. Het wachten is op het besluit van het SNP-bestuur of dit deel van onze collectie een beschermde status krijgt.

Met de aanplant van de Klimaatlaan is de collectie flink uitgebreid. In het vroege voorjaar is daar een sortiment van ruim dertig jonge bomen en struiken geplant die we in de komende jaren in hun groei gaan volgen.

Helaas verloren we ook enkele fraaie exemplaren uit de collectie zoals de tweekleurige eik (*Quercus bicolor*), de fladderiep (*Ulmus laevis*) en er is grote zorg om de status en het behoud van ons kroonjuweel, de treurbeuk (*Fagus sylvatica* 'Pendula'). Sinds de spontane takbreuken in 2017 en 2022 is om reden van veiligheid een tak ondersteund en is een valbeveiliging bij een tweede tak aangebracht.

Altijd werk

Zomer of winter of welk seizoen ook, er is altijd werk in de tuin. De bloemenborder, de paden, het maai- en snoeiwerk, de banken, de vijver enzovoort hebben altijd aandacht en zorg nodig. Met de vele handjes van onze vrijwilligers en de inzet van Blom Hoveniers voor het zwaardere c.q. machinale werk lukt het nog steeds om het niveau van onderhoud hoog te houden. De tuin ligt er prachtig bij.

Er waren ook nieuwe ontwikkelingen. Veel tijd is gestopt in de aanleg van de Klimaatlaan en het verder inrichten van het inheemse ofwel Europese deel van de tuin. Na alle grondbewerkingen, de aanplant van de laan en het egaliseren en inzaaien van het pad is dit project afgerond.

De plannen voor de herinrichting van de openbare ruimte in het religieus erfgoed hield de gemoederen aanvankelijk nogal bezig. De voorziene inbreuk op de tuin aan de zijde van het Gonzagaplein was nogal fors. Deze dreiging is afgewend. Het Arboretum hoeft geen of nauwelijks grond af te staan. Op de grens met het Gonzagaplein zal vanaf de ingang van de begraafplaats van de Broeders van Saint Louis tot de hoek bij de Herbergier een nieuw talud en hekwerk worden geplaatst. Het was geweldig hoe het bestuur in beide ontwikkelingen met raad en daad is bijgestaan door de begeleidingscommissie. Doorgaans voorziet zij het bestuur alleen op de achtergrond van advies, maar in deze kwesties trokken we op als partners.

Leren & scholen

De groots opgezette actie waarbij we ruim tachtig scholen in Halderberge en omgeving benaderden om hun te wijzen op de mogelijkheden en voordelen van een schoolabonnement, heeft geen enkele positieve reactie opgeleverd. Dus blijft het bij vijf basisscholen met een schoolabonnement: de Klinkert, de Schittering, de Bukehof, de Steiger en de Regenboog. Het Natuuratelier Arboretum dat tijdens het schooljaar '22 –'23 op dinsdagochtend in de tuin zijn domicilie had, was een bijzonder experiment. De eigen ervaringen van de kleuters in de wereld van bomen en planten vormden de basis voor de lerende groepsgesprekken en hun verbeelding. Hier werden toekomstige tuinbezoekers of -liefhebbers opgeleid!

Pal voor de herfstvakantie bezochten de brugklasleerlingen van Markland Oudenbosch de tuin met een praktische opdracht voor biologie. Voor velen was het een eerste kennismaking met het Arboretum. Evenals voorgaande jaren was de tuin weer de plek voor het proefexamen European

Tree Technician, de opleiding tot boomadviseur die allround inzetbaar is bij vraagstukken omtrent bomen.

Tijdens monumenten- klassen-dag en de kindermiddagen in de zomer en herfst verzorgde het educatieve team voor een actief, speels en leerzaam en programma. Helaas hadden we in de zomer slechts 35 deelnemers, een historisch lage deelname.

Onder leiding van Claire van Gilst zijn in het najaar twee cursussen botanisch tekenen & schilderen gestart.

Ook intern deden we aan scholing. Haast elke maandag maken onze rondleiders onder leiding van Yvonne van Andel een 'leerzaam rondje' door de tuin. Leren van en met elkaar in de praktijk van de tuin is voor aankomende en ervaren rondleiders een bewezen methode. Twee vrijwilligers uit de tuinploeg hebben de cursus boomveiligheid van de NDV gevolgd. Het lukte helaas niet om een basiscursus van de NDV in company te organiseren. Er was wel voldoende belangstelling voor. Naar aanleiding van het plaatsen van een AED op de kolom van de poort van de tuin organiseerden we in twee sessies voor circa 25 vrijwilligers een AED -instructie.

Duurzamer werken

De sterk opgelopen energieprijzen waren voor het bestuur aanleiding om versneld energiebesparende maatregelen te nemen en waar mogelijk een beroep te doen op de van overheidswege beschikbare subsidies. Omdat de succulentenkas het overgrote deel van ons energieverbruik bepaalt zijn de wanden vervangen door dubbel glas met een hoge isolatiewaarde. Daarbij is gekozen voor veiligheidsglas vanwege de veiligheid van bezoekers.

In het entreegebouw zijn de lampen vervangen door led. De tochtdeur die in de ontvangstruimte is aangebracht, zorgt vooral voor comfort voor de baliemedewerkers.

Met de energiebesparende maatregelen was een investering van zo'n 20.000 euro gemoeid. Deel is die deels gefinancierd met de schenking van 5.000 euro van het coöperatiefonds van Rabobank West-Brabant noord en 1.100 euro energiesubsidie van de gemeente Halderberge. De rest is betaald uit eigen middelen.

Het plan lag er al een tijdje maar er is een begin gemaakt met het vervangen van de met fossiele brandstof aangedreven tuinmachines. De aanschaf van door accu aangedreven bosmaaier en bladblazer van Stihl met daarbij de nodige oplaadapparatuur. Een investering van zo'n 6.000 euro. De apparaten maken ook nog eens minder geluid!

Mensen en middelen

Ook dit jaar beschikten op een flink team vaste en losse vrijwilligers. Het aantal schommelt rond de tachtig. Samen kunnen die de diverse taken goed waarnemen.

We prijzen ons gelukkig met het vinden van zeer geschikte kandidaten voor de wisseling begin volgend jaar van het penningmeesterschap en het secretariaat. Voor een soepele overgang zijn de nodige voorbereidingen getroffen. Conform de statuten en het huishoudelijk reglement zal het bestuur de twee beoogde nieuwe bestuursleden in de jaarvergadering van 2024 voor benoeming voorstellen.

Financieel gezien staat de stichting er eind 2023 goed voor. Voor de voorzienbare onderhouds- en (vervangings-)investeringsuitgaven is er een degelijke financiële buffer. Dit dankzij het feit dat we geen loonkosten en vergoedingen kennen en kunnen rekenen op veel bezoekers én onze begunstigers, sponsors en adverteerders.

De investering in de succulentenkas en de overgang van Wijnen verzekeringen naar Sweere Verzekeringen in Oud Gastel waren aanleiding om onze verzekeringsportefeuille opnieuw door te nemen. De verzekerde bedragen zijn aangepast en de polissen geïndexeerd. En de premie verhoogd!

Promotie & samenwerking

Met de bijna wekelijkse persberichten in de Halderbergse Bode en soms ook in andere media brachten we de tuin en de evenementen zo goed mogelijk onder de aandacht van het publiek. Na een onderbreking is dit jaar Stuifmail weer vier keer uitgegaan naar meer dan vijfhonderd abonnees. Evenals voorgaande jaren is de Aesculus in een oplage van 1250 exemplaren verspreid. Daarnaast adverteerden we in enkele specifieke uitgaven zoals Waterpoort en de Verenigingskrant van de Bode. Zo proberen we vooral onze potentiële bezoekers in Halderberge en omgeving te bereiken.

De website met de evenementenkalender en de ticketshop is een belangrijke en veel bezochte informatiebron, vooral de toerist die van ver komt, maakt hier gebruik van. Sinds kort is daar ook een mobiel telefoonnummer van de stichting op te vinden zodat we ook buiten de openingstijden en het seizoen bereikbaar zijn voor het publiek.

De samenwerking met Visit Brabant en Visit Halderberge levert ons meer bekendheid op in met name Vlaanderen en in het westen van Duitsland. Met name in de laatste maanden treffen we meer bezoekers uit Duitsland. Met Visit Halderberge maakten we ook nieuwe arrangementen. Het gesprek met de instellingen aan het Parelpad is mede op initiatief van de gemeente weer opgepakt. In samenwerking kunnen we het 'verhaal' van het religieus erfgoed dragen en uitdragen.

Tot slot

Dat er afgelopen jaar weer veel werk is verzet, leidt geen twijfel. Op het resultaat daarvan mogen we trots zijn. Dank aan de vrijwilligers en iedereen die Arboretum Oudenbosch dit jaar tot steun was.

Het bestuur.